

Demografinotat fra Fagcenter Børn og Familie

DATO
9. august 2023

Resume:

I 2023 har Fagcenter Børn og Familie været udfordret af en øget sagstilgang og øget kompleksitet, samtidig med vi har været udfordret af vores kapacitet til at løse vores kerneopgave. Dette kan ses i form af, at der har været et øget antal udskiftninger af medarbejdere og manglede ledere, hvilket har gjort det udfordrende at fastholde de styringsprincipper, som vi i de tidligere år har stået på i fagcenteret og som er kommet kommunens børn og unge i udsatte positioner til gode.

Kompleksiteten for børn og unge i udsatte positioner stiger. Dette sker grundet eftervirkninger fra Covid-19; flere underretninger; flere børn og unge udsættes for og/eller oplever vold og overgreb; flere for tilknyttet en diagnose; graden af udsathed er den samme/er steget blandt kommunens børn og unge.

Det fokus Fagcenter Børn og Familie har haft igennem de seneste 5 år, i forhold til at omlægge til tidligere opsporing og tidligere forebyggende arbejde, har krævet mod, udholdenhed og et skarpt fokus på nytænkning, udvikling og samarbejde, både internt i fagcenteret, men også mellem andre faglige enheder og civilsamfundet. Dette fokus fastholdes, selvom de tendenser der opleves at ramme det specialiserede børne- og ungeområde, er omsiggribende.

Der er brug for at tilføre midler til området, da vi forventer at gå ud af 2023 med et markant merforbrug. I alt er der behov for budgettilførsel på 5,0 mio. kr.

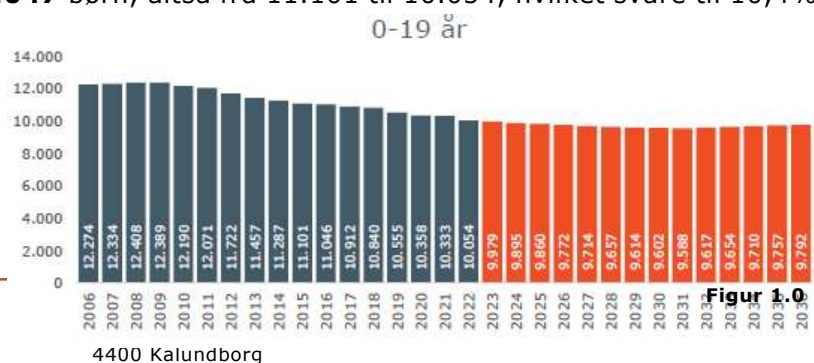
Det skal samtidig gøres opmærksom på at Barnets Lov træder i kraft d. 1. januar 2024, med hvilken man må forvente et øget udgiftsniveau til anbringelser og øgede udgifter til flere rådgivere.

DUT midlerne på området har vi modtaget en oversigt over.

I de kommende afsnit, vil udviklingen, tendenser, årsager og udfordringer blive gennemgået mere detaljeret, da det er vigtigt for at forstå, hvad det er for et grundlag Fagcenter Børn og Familie står på og hvad det betyder fremadrettet.

Udviklingen i børne- og ungetallet

Tabellen nedenfor (figur 1.0) er fra sidste års demografifremskrivning og viser hvordan demografiudviklingen har været nedadgående igennem de seneste 7 år (altså fra 2015 til 2022) for aldersgruppen 0-19 år i Kalundborg Kommune. Præcist har der været en nedgang i det samlede børneantal på **1.047** børn, altså fra 11.101 til 10.054, hvilket svarer til 10,4%.

Kontakt

Sagsansvarlig:
Julie Folke Jacobsen
Fagcenter for Børn og Familie
Telefon, direkte: 59 53 54 35

Udvikling i antal sager

Antallet af handicap- og socialsager i Fagcenter Børn og Familie, var forholdsvis stabile i en længere periode, hvilket også kunne ses i sidste års demografifinotat, på omkring 1.200 sager fra 2015 til 2021. Dette har dog ændret sig over det sidste halvandet år og særligt i det indeværende år (figur 2.1), er der sket en markant udvikling i antallet af sager.

Navn	Gns. for hele 2022
Handicapgruppen	246
Visitationen	460
Børnegruppen	215
Ungegruppen	229
SOS gruppen	12
	1262

Figur 2.0

Navn	Gns. første halvår 2023
Handicapgruppen	306
Visitationen	544
Børnegruppen	217
Ungegruppen	261
SOS gruppen	14
	1342

Figur 2.1

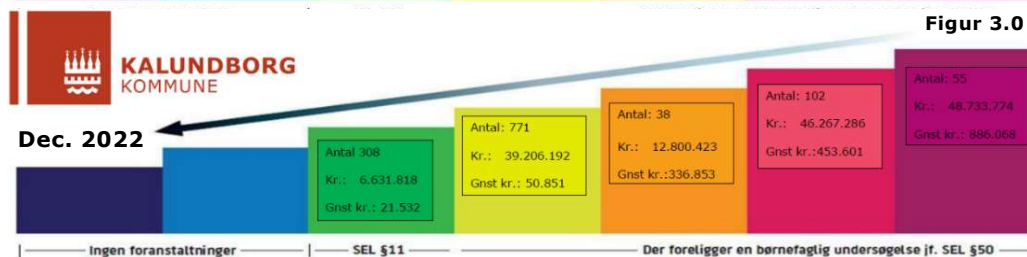
Et styrket fokus på tidlig opsporing og tidligere forebyggende indsatser

Der har igennem de seneste 5 år, været foretaget strukturelle og organisatoriske ændringer i Fagcenter Børn og Familie, for at sætte fokus på og løbende forbedre arbejdet med den tidlige opsporing og de tidligt forebyggende indsatser. Disse ændringer har gjort det muligt at sætte ind med den rette hjælp og støtte til børn og unge i udsatte positioner i rette tid, og så tidligt som muligt.

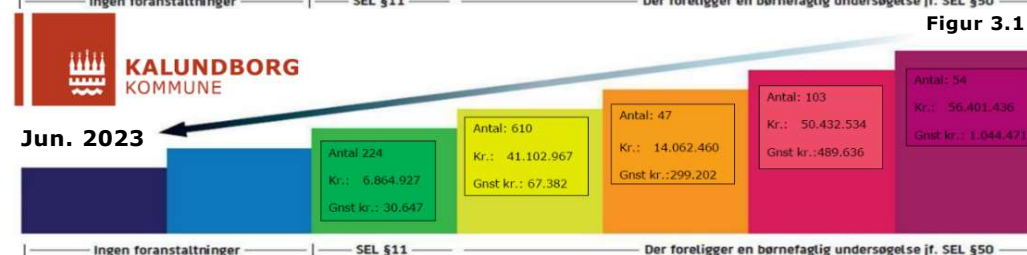
Siden 2019 har Fagcenter Børn og Familie gjort brug af indsatstrappen, der er et værktøj som Socialstyrelsen har udarbejdet. Indsatstrappen gør det muligt at følge udgifternes udvikling over tid, på tværs af de forskellige forebyggende og anbringende foranstaltninger der tilbydes børn og unge i udsatte positioner.

Figur 3.0

Figur 3.1

Figur 3.2

I Fagcenter Børn og Familie bruges indsatsrampen som et værktøj til at følge udviklingen af forebyggende foranstaltninger og til at se om vi holder udgiftsniveauet på de tre sidste trin der dækker: anbringelser på eget værelse eller i netværk; anbringelse i plejefamilier; og anbringelser på døgninstitutioner, opholdssteder og sikrede institutioner.

Hvis man sammenligner *figur 3.0* og *figur 3.2*, ses det tydeligt at det er lykkedes Fagcenter Børn og Familie at flytte fokus fra de mest indgribende forebyggende indsatser på højre side af trappen, til de mindre indgribende forebyggende indsatser på venstre side af trappen. Dette ses da udgifterne på venstre side er steget markant, hvorimod udgifterne på højre side er faldet betydeligt. Fagcenter Børn og Familie formår altså at hjælpe børn og unge i udsatte positioner så tidligt som muligt, før udfordringerne vokser sig alt for store.

Denne udvikling har ligeledes bidraget til et øget sagsflow, fordi når børn og unge i udsatte positioner får hjælp så hurtigt som muligt, så kan sagerne lukkes efter kortere tid.

Det har dog vist sig at være svært at opretholde og fortsætte denne udvikling i samme omfang i 2023. Dette ses på *figur 3.2*, hvor antallet af sager og udgifterne hertil er steget på de 3 øverste trin, sammenlignet med *figur 3.1*. Det er dog vigtigt at bemærke gennemsnitsprisen, som er udtryk for at vores børn og unge i udsatte positioner har behov for mere indgribende forebyggende anbringelsestyper, samt at flere med dom er anbragt på sikrede institutioner, hvilket dermed også er mere udgiftstunge.

Udover et forøget antal sager, ligger der forskellige årsager og tendenser til grunde for, at denne udvikling er sket. Disse årsager og tendenser vil i de kommende afsnit blive gennemgået.

1) Stigning i sager – Covid-19, underretninger og vold/overgreb

Trods en nedgang i det samlede børnetal, som demografifremskrivningen viser i *figur 1.0*, ses der en betydelig stigning i antallet af børn og unge i udsatte positioner, der modtager handicap- og socialrelaterede indsatser i Fagcenter Børn og Familie, hvilket kan ses på sagstallene i *figur 2.1*. Der har været en gennemsnitlig stigning på 80 sager, hvis man sammenligner 2022 (*figur 2.0*) med 2023 (*figur 2.1*), hvilket betyder et øget antal indsatser, hvilket igen betyder et øget udgiftsniveau, hvilket jo også er det Indsatsrampen viser (*figur 3.2*).

Der er flere årsager til det stigende antal af børn og unge i udsatte positioner, der får tilknyttet en handicap- og/eller socialsag i Fagcenter Børn og Familie. En årsag er eftervirkningerne fra Covid-19, hvor flere har oplevet mistrivsel i deres familier, i deres dagtilbud, på deres skoler og i deres fritidsliv. Dette er ikke kun en tendens der har vist sig i Kalundborg Kommune, men opleves generelt på landsplan. Børn og unge oplever altså en stigende grad af mistrivsel, hvilket bringer dem i udsatte positioner.

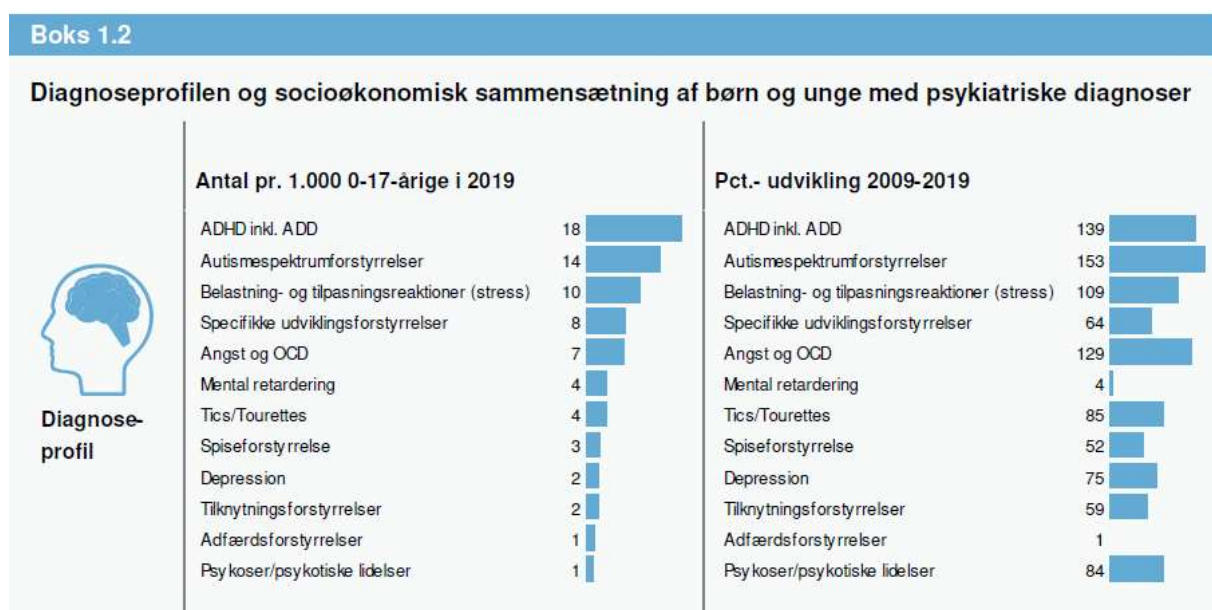
Det stigende antal af børn og unge i udsatte positioner, der mistrives, betyder naturligvis at der er markant stigning i antallet af underretninger. Fagcenter Børn og Familie modtager flere underretninger end det tidligere har været tilfældet. En af de tendenser der har vist sig, i det stigende antal underretninger, omhandler børn og unge der bliver udsat for og/eller oplever vold og overgreb. Sådanne underretninger kræver akut handling og indgribende forebyggende foranstaltninger, hvilket både er tids-/ressourcekrævende og udgiftstungt.

En anden tendens der opleves, når udfordringerne omkring børn og unge i udsatte positioner stiger, er at de anbringelsesinstitutioner der gøres brug af, skal kunne rumme stadig mere komplekse problemstillinger. Samtidig er taksterne steget på opholdsstederne mere end den forventede PL-fremskrivning, hvilket betyder at den forventet stigning ved overgangen til nyt budgetår, er blevet betydeligt højere på mange af de opholdssteder der samarbejdes med.

En anden årsag til, at udgifterne er steget på anbringelsesområdet er, at antallet af unge der modtager en dom i UKN (Ungdomskriminalitetsnævnet), skal placeres på fx sikrede institutioner, hvilket er en dyr post i budgettet.

2) Udviklingen i antal af børn og unge med diagnoser

Udviklingen i mængden af psykiatriske diagnoser til børn og unge, har i perioden 2009 til 2019, været stødt stigende. Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed udgav i august 2020 deres rapport "Udviklingstendenser i forhold til børn og unge med psykiatriske diagnoser". Denne rapport viste en kraftig stigning i antallet af børn og unge med diagnoser på landsplan. Særligt når det omhandler ADHD, autismspektrumforstyrrelser og angst/OCD (figur 5.0), hvor der har været en stigning på over 130%. ¹

Tabel 5.0

I Kalundborg kommune har der været en stigning på 63,1% på tværs af alle diagnoser (figur 5.1).

Tabel 1

Antal børn og unge med psykiske sygdomme opgjort pr. 1.000 0-17-årige i kommunen, 2009 og 2019

	2009	2019	Ændring (pct.)
Kalundborg	42,9	69,9	63,1

Tabel 5.1

¹ [Udviklingstendenser i forhold til børn og unge med psykiatriske diagnoser \(benchmark.dk\)](https://benchmark.dk)

Når det drejer sig om de særlige diagnoser der blev nævnt indledningsvis (ADHD, autisme og angst), har stigningen været betydelig større end 63,1% i Kalundborg Kommune, hvilket fremgår af *tabel 5.2*.

Sammenligner man disse tal, med tallene på landsplan (*figur 5.0*), ses der er statistisk signifikant stigning på diagnoserne autisme, belastningsreaktioner (stress) og angst. ADHD og specifikke udviklingsforstyrrelser er statistisk set på samme niveau som på landsplan.

Tabel 3

Udvikling i de 5 mest hyppigste diagnoser pr. 1.000 0-17-årige i kommunen, 2009-2019 (pct.)

	ADHD	Autisme	Belastningsreaktioner	Specifikke udviklingsforstyrrelser	Angst
Kalundborg	137,9	205,0	148,2	66,2	148,2

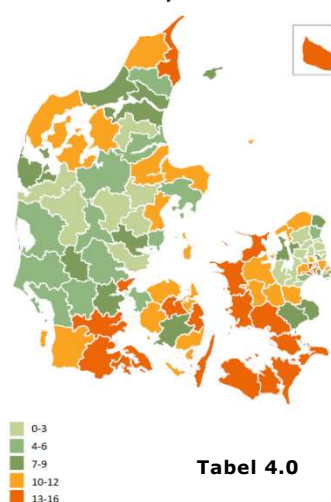
Tabel 5.2

Den nyeste data peger på, at denne stigning vil fortsætte over de næste 10 år. En række klinikere og forskere mener, at det faktiske antal diagnoser (her menes alle diagnoser, også dem der ikke er blevet udredt og diagnosticeret) vil være det samme, men grundet man er blevet bedre til at udrede og diagnosticere, og har et udvidet fokus på dette område, vil antallet af reelle diagnoser stige. Fagcenter Børn og Familie vil altså fortsat skulle fokusere på, forholde sig til og forberede sig på, et stadig stigende antal børn og unge, med komplekse problemstillinger, hvor diagnoser og dobbeltdiagnoser vil være en del af dette.

3) Graden af udsathed – Kalundborg Kommune^{2,3}

I sidste års demografinotat, blev der henvist til "Børn og Unge i Danmark – Velfærd og trivsel 2018", hvor graden af udsathed i Kalundborg Kommune lå på 15/16 point, på en udsathedsscore der går fra 0-16.

Siden da er den nyeste rapport af denne art udkommet "Børn og Unge i Danmark – Velfærd og trivsel 2022". Igen befinder Kalundborg Kommune sig længst nede på listen med en udsathedsscore på 16 i. *Tabel 4.0* viser udsathedsgaden fordelt på et Danmarkskort, hvor *figur 4.1* viser at Kalundborg Kommune befinder sig på en næstsidste plads blandt alle kommuner.

Tabel 4.0

Tabel 2.2.2 Kommuner med færrest hhv. flest udsatte børnefamilier ifølge udsathedsindeks, 2020

Kommuner med færrest udsatte børnefamilier (0 point)	Kommuner med flest udsatte børnefamilier (16 point)
Dragør	Odsherred
Furesø	Kalundborg
Allerød	Stagelse
Rudersdal	Lolland
Egedal	Guldborgsund
Favrskov	Langeland
Skanderborg	
Rebild	

Tabel 4.1

² [Børn og Unge i Danmark - Velfærd og trivsel 2018 - vive.dk](https://www.vive.dk)

³ [Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2022 - vive.dk](https://www.vive.dk)